

УДК 347.471.8 (657.1)

JEL Classification M 41, 49

Валентина Тищенко, к.е.н, доц.

(доцент кафедри «Облік і оподаткування», Державний університет інфраструктури та технологій)

ORCID ID 0000-0001-7821-3776

Ольга Ярмоліцька, к.е.н.

(доцент кафедри «Облік і оподаткування», Державний університет інфраструктури та технологій)

ORCID ID 0000-0003-2663-4688

НЕПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

У статті досліджено нормативно-правове регулювання діяльності неприбуткових організацій, яке необхідно системно вивчати для уникнення втрати статусу неприбутковості та недопущення помилок, що може стати причиною безвідповідальності як фізичних та юридичних осіб, так і окремих громадян та їх об'єднань. Розглянуто вимоги віднесення організацій до неприбуткових згідно із чинним законодавством, наведено види та організаційно-правову форму діючих неприбуткових організацій. Розкрито класифікаційні ознаки неприбуткових організацій, які допомагають розкрити напрями та особливості їх діяльності. Досліджено особливості об'єктів бухгалтерського обліку, до яких відносяться активи, власний капітал, зобов'язання, доходи і витрати та господарські процеси в неприбуткових небюджетних організаціях, що полягають у обмеженні їх складу. Досліджено особливості обліку та оподаткування у неприбуткових організаціях України. Підкреслено про обов'язкову наявність кошторису в неприбуткових організаціях, який має бути складений на початок та на кінець року, за яким можна зробити висновок про його виконання.

Наведено нормативно-правові документи, що регулюють облік гуманітарної допомоги, одного із специфічних видів цільового фінансування неприбуткових організацій. Запропоновано з метою суворого фінансового контролю за діяльністю неприбуткових організацій проводити посилену ідентифікацію кожного учасника в операціях щодо надходження та використання коштів

© Тищенко В.М., Ярмоліцька О.В., 2019

цільового фінансування, благодійної допомоги, встановлювати мету кожної такої операції, для запобігання відмивання коштів не за цільовим призначенням.

Ключові слова: неприбуткові організації, неприбутковий статус, класифікаційні ознаки, цільове фінансування, гуманітарна допомога, звітність, реєстр неприбуткових установ та організацій, облік, оподаткування.

Постановка проблеми. Економічний, демократичний та соціальний розвиток будь-якого суспільства передбачає наявність ефективної, прозорої та дієвої фінансово-кредитної системи і небанківського сектору, які повинні бути захищені від зловживань щодо їх неправомірного використання для відмивання доходів. З цією метою часто використовують неприбутковий сектор економіки, що підтверджується міжнародною практикою та оцінкою міжнародних експертів [1, с. 3]. Неприбуткові організації мають специфічні особливості організації та методики обліку, оподаткування і звітності. До таких організацій належать ті, які здійснюють некомерційну діяльність, для яких основною метою не є одержання прибутку.

Зважаючи на зростаючу потребу контролю за використанням бюджетних коштів та отриманого цільового фінансування, відмиванням кримінальних доходів, фінансуванням тероризму, оскільки Україна перебуває у «зоні ризику», останнім часом вимоги до обліку в неприбуткових організаціях суттєво підвищуються, що, в свою чергу, зумовлює необхідність системного вивчення нормативно-правового регулювання та особливостей обліку і оподаткування неприбуткових організацій із урахуванням міжнародної практики та особливостей українського законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням обліку на підприємствах різних організаційно-правових форм та різних форм власності завжди приділяли увагу. Проблемам діяльності та обліку в неприбуткових організаціях присвячені праці Н.О. Гури, В.Ф. Залуніна, Г.С. Макарової, Я.В. Олійник, В.Є. Слюсаренко [2-5]. Проте багато питань, які носять системний характер не вирішено. Наприклад, Як нормативно-правове регулювання впливає на визначення класифікаційних ознак неприбуткових організацій для детальнішого розуміння специфіки та спрямованості діяльності, порядку організації обліку та оподаткування.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на підвищений інтерес у науковому середовищі до проблематики неприбуткових організацій, на сьогодні є цілий ряд проблемних питань, пов'язаних із нормативно-правовим регулюванням діяльності цих організацій та організацією обліку. Насамперед, це стосується з'ясування особливостей неприбуткових організацій як суб'єкта адміністративно-правових відносин, стану нормативно-правового регулювання діяльності неприбуткових організацій, порядку ведення обліку, специфічних операцій, які поки що залишалися недостатньо дослідженими.

Метою статті є дослідження чинного нормативно-правового регулювання діяльності неприбуткових організацій, особливостей їх обліку, оподаткування та звітності, крім бюджетних установ (неприбуткових небюджетних організацій).

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом трьох останніх десятиріч організації, які в різних країнах прийнято називати неурядовими, некомерційними, громадськими, «третього сектору», громадянського суспільства, але які в цілому являють собою цілісне явище, привернули до себе увагу політиків, науковців та громадськості через свій значний політичний та економічний потенціал [6, с. 2]. Такі організації, хоч не можуть бути базою економіки, проте вони є важливою

складовою трудової та економічної активності та відіграють значну роль у соціально-економічному розвитку більшості країн.

Неприбуткові організації є в багатьох країнах, їх склад і класифікація різноманітна та відрізняється від української практики. При цьому вони мають спільні риси, серед яких варто виділити наявність благодійних, релігійних, бюджетних організацій. Кожна неприбуткова організація має свою місію на користь якої вона працює. Їх діяльність в основному спрямована для вирішення соціальних питань, в т.ч. захист прав людини, здійснення благодійності, екологічних питань, поліпшення умов навколишнього середовища через наукові досягнення у галузі досліджень і освіти, збереження енергії та пошук її альтернативи. Класифікаційні ознаки неприбуткових організацій подано в табл. 1.

Таблиця 1. Класифікаційні ознаки неприбуткових організацій

Ознаки	Види організацій
За ознакою неприбутковості	18 ознак неприбутковості (0031-0048)
За Податковим Кодексом України	8 груп (пп.133.4.6 ст 133)
За КВЕД	Організації, що належать до секцій J, K, L, M, O, P, Q
Для цілей Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Мікропідприємства; малі; середні (крім бюджетних установ)
За засновниками	Засновані державою; об'єднаннями громадян; фізичними або юридичними особами
За наявністю спільного майна	Ті, що мають спільне майно; ті, що не мають спільного майна
За наявністю державної допомоги	Держава виділяє кошти організації для підтримки; держава не надає допомоги
За спрямованістю діяльності	Організації, які вирішують соціальні питання; організації, які вирішують житлові питання; організації, які вирішують політичні питання; організації, які займаються науковими дослідженнями; організації, які вирішують професійні питання і т.д.
За рівнем державного регулювання і контролю	Організації, де рівень державного контролю високий; організації, де рівень державного контролю обмежений
За використанням Плану рахунків	План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, використовують бюджетні установи; План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Спрощений План рахунків
За реєстрацією як платник податку на додану вартість (ПДВ)	Платник ПДВ; неплатник ПДВ.

Джерело: складено авторами на основі [2, 7, 8, 9, 10]

Як зазначає Лосенко М., на відміну від прибуткових організацій, неприбуткова організація створюється для формування сприятливих умов життя людей і досягнення суспільно значущих соціальних благ [11].

В Україні діяльність таких організацій є чітко регламентованою чинним законодавством, проте воно має дискусійні питання, дослідження яких допоможе у вирішенні проблемних питань щодо обліку, оподаткування та звітності. Неприбутковими підприємствами, установами та організаціями є підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток [8]. Згідно з Податковим кодексом України до них належать організації, які відповідають певним вимогам (рис.1).

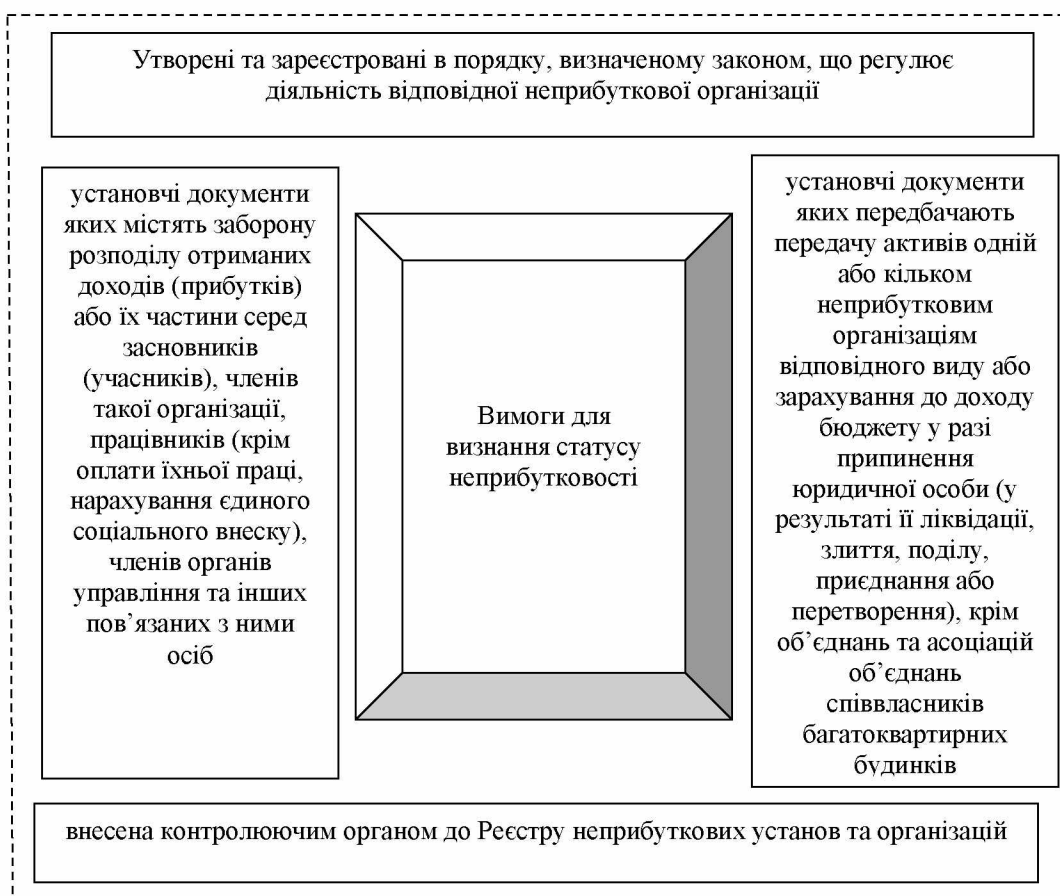

Рис. 1. Вимоги до визнання статусу неприбутковості організацій

Джерело: складено авторами на основі [8]

Діяльність кожного виду неприбуткової організації регулюється окремими нормативно-правовими актами. Так, зокрема, діяльність політичних партій регулюється Законом України «Про політичні партії в Україні» [12], громадських об'єднань – Законом України «Про громадські об'єднання» [13], релігійних організацій – Законом УРСР «Про свободу совісті та релігійні організації» [14].

Творчі спілки, профспілки і благодійні організації створені і реалізують свої повноваження відповідно до Законів України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [15-17]. Законом України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» регулюється діяльність організацій роботодавців [18]. Закони України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», «Про органи самоорганізації населення», «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про кооперацію» є нормативно-правовими актами, які забезпечують функціонування відповідно організацій співвласників багатоквартирного будинку, асоціацій власників жилих будівель, органів самоорганізації населення, пенсійних фондів, споживчих кооперацій та обслуговуючих (садівничих), кооперативів, дачних, гаражних кооперативів, житлово-будівельних кооперативів (лише неспідириємницьких) [19-22]. Види неприбуткових організацій в Україні станом на 2019 р. згідно з чинним законодавством подано в табл. 2.

За Податковим Кодексом України неприбуткові організації не відносяться до особливої організаційної форми власності, а основною їх відмінністю від комерційних організацій є відсутність мети одержання прибутку з подальшим його розподілом між учасниками. Головним при цьому є обов'язкова реєстрація у Державній фіскальній службі України для фіксації статусу неприбутковості. Як наслідок, неприбуткові організації не є платниками податку на прибуток. Поряд з тим Закон України «Про господарські товариства» зазначає, що такий статус не можуть одержати підприємства зареєстровані у формі товариства з обмеженою відповідальністю чи іншого господарського товариства, а це означає, що організаційно-правова форма теж має значення. Як висновок, нормативно-правові акти найвищого рівня мають дискусійні положення.

Ще одним із спірних питань є те, що у разі утворення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу в порядку, визначеному Законами України «Про кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію», таким кооперативом не можуть бути дотримані вимоги стосовно одночасної відповідності вимогам щодо утворення організації в порядку, що регулює діяльність такої організації та заборони в установчих документах розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування ЄСВ), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб [24]. Така норма встановлює, що сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не можуть бути визнані неприбутковими організаціями у розумінні Податкового Кодексу України. І такий факт доводить, що для одержання неприбуткового статусу важливо знати і розуміти всі тонкощі чинного законодавства та уважно і відповідально ставитися до юридичних формальностей. Як наслідок, недосконалість нормативно-правової бази призводить до різного розуміння та трактування основних норм.

Гура Н.О. звертає увагу на те, що методологія бухгалтерського обліку в неприбуткових небаюджетних організаціях ґрунтується на використанні загальноприйнятих елементів методу бухгалтерського обліку. Проте використання цих елементів може бути досить обмеженим або модифікованим: обмежена кількість господарських операцій обумовлює обмежену кількість первинних документів, не виникає потреби в калькулюванні за основною діяльністю,

Таблиця 2. Види та організаційно-правова форма неприбуткових небюджетних організацій

Вид неприбуткової небюджетної організації	Організаційно-правова форма організації	Код форми за КОПФГ	Ознака неприбутковості
Громадське об'єднання	Громадська організація	815	0032
	Громадська спілка	820	
Політична партія	Політична партія	810	0033
Релігійні організації, церкви і т.д.	Релігійна організація	825	0035
Профспілка, об'єднання профспілок	Профспілка	830	0044
	Об'єднання профспілок	835	
Творчі спілки	Творча спілка (інша професійна діяльність)	840	0034
Благодійні організації	Благодійна організація	845	0036
Організації роботодавців та їх об'єднання	Організація роботодавців	850	0045
ОСББ, асоціації власників жилих будинків	ОСББ	855	0043
	Асоціація	510	
Органи самоорганізації населення	Орган самоорганізації населення	860	0048
Асоціації підприємств, інших юридичних осіб	Асоціація	510	0039
Споживчі товариства	Споживче товариство	930	0048
	Спілка споживчих товариств	935	0038
Пенсійні фонди	Недержавні пенсійні фонди	940	0037
Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив (СГОК)	350	0046
	Корпоративне об'єднання СГОК	590	0047
Непідприємницькі кооперативи	Садівниче товариство	950	0042
	Обслуговуючий кооператив	320	0048
	Житлово-будівельний кооператив	321	0040
	Гаражний кооператив	322	0042
	Споживчий кооператив	330	0048

Джерело: складено авторами на основі [7, 8]

натомість складається кошторис доходів і витрат, звітність обмежена тощо [23, с. 3-4]. Що стосується об'єктів бухгалтерського обліку, то вони нічим не відрізняються від об'єктів комерційних підприємств, але мають особливість, яка полягає у суттєвому обмеженні їх складу (табл. 3).

Таблиця 3. Особливості об'єктів бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях

Об'єкти	Основні особливості
Активи	Мала питома вага у складі активів основних засобів та нематеріальних активів, часто відсутні капітальні інвестиції та довгострокова дебіторська заборговність, обмежені фінансові інвестиції, не визначаються відстрочені податкові активи
Власний капітал	Як правило, відсутній резервний, неоплачений та вилучений капітал.
Зобов'язання	Майже не виникає довгострокових зобов'язань, рідко виникають зобов'язання за банківськими позиками, незначну частку становить заборгованість постачальникам, не визначаються відстрочені податкові зобов'язання. Поряд з тим значне місце належить цільовому фінансуванню, в т.ч. гуманітарній допомозі.
Доходи і витрати	Специфічний склад. Використання рахунків 8 класу. Більшість доходів від цільових надходжень (членські внески, добровільні пожертвування, гуманітарна допомога, ін.). Державна допомога. Наявність пасивних доходів.
Господарські процеси	Практично відсутні процеси виробництва, реалізації (крім реалізації послуг з надання в оренду приміщень, продажу листівок, консультаційних послуг та ін.), незначне місце займає процес заготівлі запасів, цей процес відрізняється від комерційних організацій тим, що купують канцелярське приладдя та інші запаси, які використовують для обслуговування власної діяльності.

Джерело: складено авторами самостійно

Обов'язкова наявність кошторису, складеного на початок року (плановий) та на кінець року (фактичний), відноситься до однієї із особливостей обліку в організаціях, що досліджуються. За таким кошторисом можна зробити висновок про виконання. Адже у ньому будуть наведені дані щодо співставлення доходів і витрат, а саме: вказані джерела надходження та напрями використання отриманих доходів. Під час податкової перевірки, даний кошторис буде підставою для обґрунтування відсутності розподілу доходу (прибутку) між учасниками.

При наявності гуманітарної допомоги, вона визначається як цільове фінансування згідно з Законом України «Про гуманітарну допомогу», який регламентує суворе забезпечення обліку одержання та її використання. Для врахування особливостей обліку гуманітарної допомоги також використовують Методичні рекомендації «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги». Якщо гуманітарну допомогу було одержано у іноземній валюті, то до Державної фіскальної служби та Міністерства соціальної політики подається Звіт про наявність та розподіл гуманітарної допомоги в іноземній валюті, складений у довільній формі.

Що стосується обліку цільового фінансування, як відомо, до нього відносяться кошти (або інші активи), які неприбуткова організація отримує з метою фінансування визначених програм, заходів, компенсації витрат, які були понесені. Також його складовими є гуманітарна допомога, про яку зазначалося вище, дотації,

субсидії, добровільні пожертвування, членські та цільові внески. Згідно із чинним Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій облік цільового фінансування ведеться на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» 4 класу рахунків, який призначено для обліку власного капіталу та забезпечення зобов'язань [10]. Національні стандарти передбачають визнання доходу від цільового фінансування згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Що стосується міжнародних стандартів, то у разі їх застосування, слід керуватися МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», згідно з якими, у бухгалтерському обліку, такий дохід не визнається до того часу, поки не буде підтвердження, що воно буде отримане і підприємство виконає умови щодо такого фінансування. Також цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були понесені витрати, що пов'язані в виконанні умов цільового фінансування. Доходи неприбуткових релігійних організацій використовуються для здійснення добродійної діяльності, передбаченої законом для релігійних організацій, у тому числі надання гуманітарної допомоги, здійснення благодійної діяльності, милосердя.

Такий вид фінансування активів, як фінансування капітальних інвестицій, визнається доходом протягом періоду корисного використання необоротних активів у сумі нарахованої амортизації. При обліку доходів від безоплатно одержаних активів, основною відмінністю від цільового фінансування, можна вважати відсутність конкретних цілей їх надходження, надання (безоплатно отримані послуги) та використання.

За даними бухгалтерського обліку неприбуткові організації можуть одержати прибуток, але головна умова, щоб не втратити статус неприбутковості, полягає у його нерозподілі між учасниками та у відсутності позастатутних витрат. В свою чергу, неприбутковий статус не звільняє організації від сплати податків. У разі порушення умов неприбутковості організації визначають суму податку на прибуток на основі суми операції нецільового використання активів (розподілу прибутку) за ставкою 18 % з усієї суми такого доходу [8]. Також при одержанні доходу з інших джерел, від провадження підприємницької діяльності (здавання в оренду приміщень, продаж газет, журналів, листівок), така організація повинна буде сплатити податок на прибуток на загальних підставах.

При наявності операцій з постачання товарів, робіт, послуг та за умови, що такий дохід перевищує 1 млн грн, організація повинна зареєструватися як платник податку на додану вартість та сплачувати його на загальних підставах. При цьому, згідно з чинним законодавством, для релігійних, благодійних та інших організацій на деякі види, такі як: постачання культових предметів релігійного призначення, надання благодійної допомоги, харчування дітей, постачання реабілітаційних послуг існують пільги.

У разі виплати доходів нерезидентам з орендної плати, фрахту, неприбуткові організації повинні нарахувати і сплатити податок на репатріацію на загальних підставах та заповнити і подати Податкову декларацію з податку на прибуток (рядок 23).

При наявності нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, неприбутковими організаціями сплачуються податок на таке майно на загальних підставах. Хоча при сплаті зазначеного податку можуть бути застосовані пільги.

Неприбуткові небюджетні організації повинні складати та подавати Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації; фінансову звітність (на загальних підставах). Особливістю є те, що організації, які одержали гуманітарну допомогу в Примітках до річної фінансової звітності повинні розкривати інформацію про види та вартість одержаної гуманітарної допомоги та її використання за цільовими напрямками; Податкову декларацію з податку на прибуток, якщо відбулася втрата неприбуткового статусу або при виплатах нерезидентам. При нарахуванні податку на землю та на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки заповнюються та подаються декларації за вказаними податками. У загальному порядку подається статистична звітність.

Висновки і пропозиції. Отже, нормативно-правова база, що регулює діяльність неприбуткових організацій має низку дискусійних питань і потребує удосконалення для їх вирішення. Облік, оподаткування та звітність таких організацій має свою специфіку, при цьому ведеться за загальними правилами та подається звітність теж на загальних підставах. На сьогоднішній день широкого розповсюдження у застосуванні набирають міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Але вони майже не застосовуються неприбутковими організаціями. Рекомендаційний характер може мати застосування міжнародних стандартів, використання яких підвищує якість, прозорість, достовірність та зрозумілість фінансової звітності.

У складних економічних умовах неприбутковим організаціям важливо дотримуватися норм чинного законодавства для того, щоб не втратити статус неприбутковості.

З метою чіткого фінансового контролю за діяльністю неприбуткових організацій слід своєчасно встановлювати джерела походження і способів переказу (внесення) грошей, що використовуються в операціях неприбуткових організацій, проводити посилену ідентифікацію кожного учасника в таких операціях, встановлювати її мету, здійснювати посилені заходи з ідентифікації осіб під час прийняття їх як учасників (членів) організацій, особливо благодійних.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Національний огляд щодо діяльності неприбуткового сектору з метою ідентифікації, попередження та боротьби з фінансування тероризму* / Державна служба фінансового моніторингу тероризму. – Київ. 2016. – 23 с.
2. . *Гура Н.О.* Неприбуткові організації в Україні: особливості діяльності та класифікація / Н.О. Гура // *Економіка України*. – 2014. – № 8. – С. 23–31.
3. *Залунін В.Ф.* Особливості обліку та оподаткування неприбуткових організацій / В.Ф. Залунін, Г.С. Макарова // *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2016. – Вип 14. – С. 961-966.
4. *Олійник Я.В.* Регламентация бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій: стан, проблеми та шляхи удосконалення / Я.В. Олійник // – 2012. – Вип. 9(2). – С. 513 - 520.
5. *Слюсаренко В.Є.* Особливості бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях / В.Є. Слюсаренко // *Науковий вісник Ужгородського університету* : Серія: Економіка – Ужгород, 2001. – Вип. 8. – С. 232-237.

6. Науково-аналітична доповідна записка «Рекомендації щодо вдосконалення статистичного обліку організацій громадянського суспільства для вимірювання їх місця в економіці та на ринку праці України відповідно до рекомендацій ООН та МОП». –Київ, 2015. – 17 с.
7. Порядок ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру : Постанова КМУ від 13.07.2016 р. № 440. Дата оновлення: 31.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0%BF> (дата звернення: 06.12.2018).
8. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2766-VI. Дата оновлення: 01.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.12.2018).
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996 – XIV. Дата оновлення: 16.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 15.12.2018).
10. План рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Мінфін України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
11. Лосенко М. Неприбуткові організації: види та нормативне регулювання. URL: <https://pravdop.com.ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/nepribilnie-organizacii-vidi-inormativnoe-regulirovanie> (дата звернення: 10.12.2018).
12. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. Дата оновлення: 01.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (дата звернення: 17.12.2018)/
13. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. Дата оновлення: 22.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 16.12.2018)
14. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII. Дата оновлення: 31.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12> (дата звернення: 16.12.2018).
15. Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 07.10.1997 р. № 554/97-ВР. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 17.12.2018).
16. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14> (дата звернення: 16.12.2018).
17. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI. Дата оновлення: 06.11.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (дата звернення: 16.12.2018).
18. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності : Закон України від 22.06.2012 р. № 5026-VI. Дата оновлення: 02.11.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17> (дата звернення: 17.12.2018).
19. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29.11.2011 р. № 2866-III. Дата оновлення: 19.07.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2866-14> (дата звернення: 12.12.2018).
20. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14> (дата звернення: 15.12.2018).
21. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (дата звернення: 16.12.2018).
22. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. Дата оновлення: 06.11.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (дата звернення: 12.12.2018).
23. Гура Н.О. Методологічні засади бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних операціях./ Н.О. Гура // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – С. 3-9.
24. Держанв фінскальна служба України. Лист ДФС від 15.12.2017 № 3017/6/99-99-15-02-02-15/ПК. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/72677.html/>

REFERENCES

1. State Service for Financial Monitoring of Terrorism (2016), “Natsionalnyi ohliad shchodo diialnosti nepributkovoho sektoru z metoiu identyfikatsii, poperedzhennia ta borotby z finansuvannia terorizmu” [National Survey on the Activities of the Non-Profit Sector for the Identification, Prevention and Fight against Terrorist Financing], Kyiv, Ukraine.

2. Hura, N.O. (2014), "Non-profit organizations in Ukraine: peculiarities of activity and classification", *Ekonomika Ukrainy*, vol.8, pp 23-31.
3. Zalunin, V.F. and. Makarova, H.S. (2016), "Features of accounting and taxation of non-profit organizations", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol.14, pp. 961-966.
4. Oliinyk, Ya.V. (2012), "Regulation of accounting and financial reporting of non-profit organizations: status, problems and ways of improvement", vol.9 (2), pp.513-520.
5. Sliusarenko, V.Ie. (2001), "Features of accounting in non-profit organizations", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu : Seriya: Ekonomika*, vol.8, pp 232-237.
6. Naukovo-analitychna dopovidna zapyska (2015), «Rekomendatsii shchodo vdoskonalennia statystychnoho obliku orhanizatsii hromadianskoho suspilstva dlia vymiryuvannia yikh mistsia v ekonomitsi ta na rynku pratsi Ukrainy vidpovidno do rekomendatsii OON ta MOP [Scientific and analytical memorandum "Recommendations for the improvement of the statistical record of civil society organizations for measuring their place in the economy and the labor market of Ukraine in accordance with UN and ILO recommendations"]», Kyiv, 17 p.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), "On Approval of the Procedure for maintaining the Register of Non-Profit Institutions and Organizations, Inclusion of Unprofitable Enterprises, Institutions and Organizations in the Register and Exceptions to the Register", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0%BF> (Accessed 06 December 2018).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 11 December 2018).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 15 December 2018).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Order "Plan", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (Accessed 10 December 2018).
11. Losenko, M. (2018), "Non-profit organizations: types and regulatory regulation", available at: <https://pravdop.com.ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/nepribilnie-organizacii-vidi-informativnoe-regulirovanie> (Accessed 10 December 2018).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On Political Parties in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (Accessed 17 December 2018).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On Civil Associations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (Accessed 16 December 2018).
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Freedom of Conscience and Religious Organizations in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12> (Accessed 16 December 2018).
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On Professional Creative Workers and Creative Unions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80> (Accessed 17 December 2018).
16. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Trade Unions, Their Rights and Guarantees of Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14> (Accessed 17 December 2018).
17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On Charity Work and Charity Organizations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (Accessed 16 December 2018).
18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On Employer Organizations, Their Associations, and the Rights and Guarantees of Their Work", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17> (Accessed 17 December 2018).
19. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On Associations of Apartment House Owners", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2866-14> (Accessed 12 December 2018).
20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On Bodies of Self-Organization of Population", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14> (Accessed 15 December 2018).
21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Non-State Pension Provision", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (Accessed 16 December 2018).
22. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Cooperation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (Accessed 12 December 2018).
23. Hura, N.O. (2012), "Methodological principles of accounting in non-profit non-budget operations", *Bukhhalterskyi oblik i audit*, pp. 3-9.
24. State Fiscal Service of Ukraine (2017), "Letter DFS dated December 15, 2017, No. 3017/6 / 99-99-15-02-02-15 / IPC", Kyiv, Ukraine.

Валентина Тищенко, к.э.н, доц.

(доцент кафедры «Учет и налогообложение, Государственный университет инфраструктуры и технологий)»

Ольга Ярмолицкая, к.э.н.

(доцент кафедры «Учет и налогообложение, Государственный университет инфраструктуры и технологий)»

**НЕПРИБЫЛЬНЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ В УКРАИНЕ:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И ОСОБЕННОСТИ
УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ**

В статье исследовано нормативно-правовое регулирование деятельности неприбыльных организаций, которое необходимо системно изучать для избежания потери статуса неприбыльности и недопущения ошибок, что может стать причиной безответственности как физических и юридических лиц, так и отдельных граждан и их объединений. Рассмотрены требования отнесения организаций к неприбыльным согласно действующему законодательству, приведены виды и организационно-правовую форму действующих неприбыльных организаций. Раскрыты классификационные признаки неприбыльных организаций, которые помогают раскрыть направления и особенности их деятельности. Исследованы особенности объектов бухгалтерского учета, к которым относятся активы, собственный капитал, обязательства, доходы и расходы и хозяйственные процессы в неприбыльных небюджетных организациях, состоящих в ограничении их состава. Исследованы особенности учета и налогообложения в неприбыльных организациях Украины. Подчеркнуто об обязательном наличии сметы в неприбыльных организациях, которая должна быть составлена на начало и конец года, по которой можно сделать вывод о её выполнении.

Приведены нормативно-правовые документы, регулирующие учет гуманитарной помощи, одного из специфических видов целевого финансирования неприбыльных организаций. Предложено с целью строгого финансового контроля за деятельностью неприбыльных организаций проводить усиленную идентификацию каждого участника в операциях по поступлению и использованию средств целевого финансирования, благотворительной помощи, устанавливать цель каждой такой операции, для предотвращения отмыкания средств не по целевому назначению.

Ключевые слова: неприбыльные организации, неприбыльный статус, классификационные признаки, целевое финансирование, гуманитарная помощь, отчетность, реестр неприбыльных учреждений и организаций, учет, налогообложение.

*Valentyna Tyshchenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
(Associate Professor at the Accounting and Taxation Department, State University of
Infrastructure and Technologies)*

*Olha Yarmolitska, Candidate of Economic Sciences
(Associate Professor at the Accounting and Taxation Department, State University of
Infrastructure and Technologies)*

**INFLUENCING ORGANIZATIONS IN UKRAINE:
NORMATIVE-LEGAL REGULATION AND FEATURES OF ACCOUNTING
AND TAXATION**

The article examines the legal regulation of activities of non-profit organizations, which should be systematically studied in order to avoid the loss of non-profit status and avoidance of mistakes, which may cause irresponsibility as individuals and legal entities, as well as individual citizens and their associations. The requirements of classification of organizations into non-profitable ones in accordance with the current legislation are considered, types and organizational and legal form of operating non-profit organizations are presented. The classification features of non-profit organizations that help to reveal trends and peculiarities of their activities are revealed. The peculiarities of accounting objects, which include assets, equity, liabilities, income and expenses and economic processes in non-profit non-budget organizations, which are limited in their composition, are investigated. The features of accounting and taxation in non-profit organizations of Ukraine are investigated. It is emphasized on the mandatory availability of estimates in non-profit organizations, which should be compiled at the beginning and the end of the year, according to which it can be concluded that it is implemented.

As a conclusion, the regulatory framework regulating the activities of non-profit organizations has a number of discussion issues and needs to be improved to resolve them. The accounting, taxation and reporting of such organizations has its own specifics, while general rules are followed and reporting is also provided on a general basis.

The normative and legal documents regulating accounting of humanitarian aid, one of the specific types of target financing of non-profit organizations are given. It is proposed to strictly control the activities of non-profit organizations with the aim of strict financial control of each participant in the operations related to the receipt and use of funds for targeted financing, charitable assistance, and to set the purpose of each such operation in order to prevent money laundering not for the intended purpose.

Keywords: *non-profit organizations, non-profit status, classification characteristics, targeted financing, humanitarian aid, reporting, a register of non-profit institutions and organizations, accounting, taxation.*